

کسب درآمد پایدار شهرداری ها با مشارکت بخش خصوصی با استفاده از روش دلفی

داود حبیبی^۱، شهلا سهرابی^۲، محمود احمدی شریف^۳، کیانوش فتحی واجارگاه^۴

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت بازرگانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهر قدس، تهران، ایران

^۲ استادیار، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران

^۳ استادیار گروه مدیریت بازرگانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهر قدس، تهران، ایران

^۴ دانشیار گروه آمار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۱۳

Earning sustainable income for municipalities with the participation of the private sector using the Delphi method

Davood Habibi¹, Shahla Sohrabi², Mahmood Ahmadisharif³, Kianoush Fathi Vajargah

¹ PhD Student in Marketing, Islamic Azad University, Shahr-e-Qods Branch, Tehran, Iran

² Assistant Professor, Department of Management, Faculty of Management, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran

³ Assistant Professor, Department of Business Management, Islamic Azad University, Shahr-e-Qods Branch, Tehran, Iran

⁴ Associate Professor of Statistics Department, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran

Received: (07/01/2022) Accepted: (04/03/2022)

شناسه یکتا: <https://dorl.net/dor/>

درآمد پایدار، شهرداری، دلفی فازی

چکیده

Abstract

The purpose of this research is to investigate the impact of sustainable income of municipalities with the participation of the private sector using the Delphi method. The results of the fuzzy Delphi method showed that the criteria of sustainability, adequacy, desirability, principle of justice, efficiency, transparency, local independence, operationality, flexibility and productivity have a role in earning sustainable income of municipalities with the participation of the private sector. five urban housing sectors; comfort, entertainment, commercial; waste and urban garbage; City day and night parking lots and urban transportation and traffic were investigated. Then, with the help of the Fuzzy Dimetal method, the effectiveness and effectiveness of the criteria were investigated. The results showed that the "principle of justice" criterion has the most influence among the criteria and has the most interaction with other studied factors. On the other hand, the effectiveness of the "efficiency" criterion is more than others. In the next step, the fuzzy network analysis method was used. The results showed that the criterion of sustainability with a weight of 0.3412 ranked first, the criterion of operationality with a weight of 0.1051 ranked second and the criterion of local independence with a weight of 0.0983 ranked third. Also, in the prioritization of the sectors, the urban housing sector with a weight of 0.5219 has won the first place, the waste and urban garbage sector with a weight of 0.1542 has won the second place, and the welfare, entertainment, commercial sector has won the third place with a weight of 0.1471.

Keyword

Sustainable Income, Municipality, Fuzzy Delphi

هدف این تحقیق بررسی تاثیر کسب درآمد پایدار شهرداری ها با مشارکت بخش خصوصی با استفاده از روش دلفی می باشد. نتایج روش دلفی فازی نشان داد که معیارهای تداوم پذیری، کفایت، مطلوبیت، اصل عدالت، کارائی، شفافیت، استقلال محلی، عملیاتی بودن، انعطاف پذیری و بهره وری در کسب درآمد پایدار شهرداری ها با مشارکت بخش خصوصی نقش دارند که این معیارها در پنج بخش مسکن شهری؛ رفاهی، تفریحی، تجاری؛ پسماند و زباله های شهری؛ پارکینگ های شبانه روزی شهری و حمل و نقل و ترافیک شهری مورد بررسی قرار گرفتند. سپس به کمک روش دیمتال فازی، تاثیرگذاری و تاثیرپذیری معیارها مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که معیار «اصل عدالت» از بیشترین تاثیرگذاری در میان معیارها برخوردار بوده و بیشترین تعامل را با دیگر عوامل مورد مطالعه دارد. از طرف دیگر، میزان تاثیرپذیری معیار «کارائی» نسبت به سایرین بیشتر است. در مرحله بعد، از روش تحلیل شبکه ای فازی استفاده شد. نتایج نشان داد که معیار تداوم پذیری با وزن ۰٫۳۴۱۲، رتبه اول، معیار عملیاتی بودن با وزن ۰٫۱۰۵۱ رتبه دوم و معیار استقلال محلی با وزن ۰٫۰۹۸۳، رتبه سوم را کسب کرده است. همچنین در اولویت بندی بخش ها، بخش مسکن شهری با وزن ۰٫۵۲۱۹، رتبه اول، بخش پسماند و زباله های شهری با وزن ۰٫۱۵۴۲، رتبه دوم و بخش رفاهی، تفریحی، تجاری با وزن ۰٫۱۴۷۱، رتبه سوم را کسب کرده اند.

واژه های کلیدی

Email:

modiran77@gmail.com

مقدمه

اداره شهرها در دوران معاصر بسیار گران‌تر از اداره شهرهای گذشته است. علتش هم هرچه شهری‌تر شدن تمدن بشری، مهاجرت‌های گسترده به شهرها و افزایش جمعیت، بافت‌های فرسوده، زیرساخت‌های گران‌قیمت، رشد سریع شهری، لزوم تأمین مسکن برای اقشار محروم جامعه و تغییر توقعات جامعه از حکمرانی شهری است. از همین رو تأمین مالی برای اداره و توسعه‌ی شهرها یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های مدیریت شهری در تمام جهان به شمار می‌رود. احتمالاً بهترین روش پایدار تأمین مالی شهر، اخذ مالیات و عوارض از شهروندان در قبال ارائه‌ی خدمات باشد. با این وجود همیشه مخارج شهر از میزان عوارض دریافتی فزونی می‌گیرد، به خصوص در کشورهایی مثل ایران که نظام مالیاتی ناکارآمد و با فرار گسترده‌ای دارد. حتی در کشورهای توسعه‌یافته با نظام مالیاتی پیشرفته مالیات‌های مستقیم شهرداری تمام هزینه‌ها را پوشش نمی‌دهد (چن و مالکویانی^۱، ۲۰۲۲).

فقدان منابع درآمد پایدار، عملکرد مدیریت شهری را به شدت تحت تاثیر منفی قرار می‌دهد درآمد‌های پایدار به آن گونه درآمد گفته می‌شود که در بازه زمانی دچار تغییر شدید نشده و یا اینکه تغییرات قابل پیش بینی باشند. چنانچه مدیران ارشد شهری در جهت تأمین بودجه‌های خود از این روش باشند مطمئناً توسعه پایدار شهر در دراز مدت امکان پذیر خواهد بود. اما زمانی که به درآمدزایی پایدار می‌اندیشیم نمی‌توان از هر منبعی کسب درآمد کرد و نگاه مدیران ارشد شهری به موضوع درآمدزایی بایستی نگاهی بلند مدت و زیربنایی باشد. درآمدزایی پایدار بدین معناست که درآمد از منابعی و به گونه‌ای کسب شود که حقوق آیندگان پایمال نشده، کیفیت زندگی کاهش نیابد. اگر بخواهیم نگاه دقیق‌تری به درآمدزایی داشته باشیم بایستی بگوئیم این موضوع شامل دو بخش است: اولاً کسب درآمد بیشتر، ثانیاً کاستن از بار هزینه‌ها. کسب درآمد بیشتر برای شهرداری به کمک افزایش منابع درآمدی، ارائه خدمات جدیدتر و متنوع‌تر توسط شهرداری و بهره برداری

کارآمدتر از منابع انجام می‌پذیرد (اسدیور، ۱۳۹۶). کاستن از هزینه نیز به کمک حذف موازی کاری‌ها، کاهش هزینه‌های مربوط به مراسم‌ها، جوان سازی بدنه شهرداری، افزایش پویایی سازمانی و ایجاد هسته‌های خلاق و نوآور صورت می‌گیرد. از آن جایی که درآمد‌های پایدار مستلزم وجود توسعه پایدار در اقتصاد است و همچنین توسعه پایدار در اقتصاد بستگی بسیار شدیدی به چگونگی استفاده از امکانات و خدمات زیست محیطی و حفاظت از این منابع از قبیل استفاده از هوا، آب، فضای سبز و کلیه امکانات و فضاهای شهری دارد، این درآمد‌های پایدار باید از دو خصیصه تداوم پذیری و حفظ کیفی محیط شهری برخوردار باشند که در طول زمان قابل اتکا بوده و برای دستیابی به آن بتوان برنامه ریزی‌های لازم را انجام داد. بنابراین کلیه ارقام درآمدی که به هر دلیل تحت تاثیر شوک‌ها، بحران‌ها، تغییر قوانین و مقررات و نوسانات اقتصادی قرار می‌گیرند قابل اتکا نبوده و خصیصه اول پایداری را ندارند. از طرف دیگر درآمد‌های پایدار باید به گونه‌ای تعریف شوند که دستیابی به آن‌ها شرایط کیفی شهر را به عنوان یک پدیده زنده در معرض تهدید و تخریب قرار ندهد (کاووس^۲ و همکاران، ۲۰۲۳).

مدل‌های مشارکت بخش خصوصی-عمومی سازوکاری هستند که می‌توان به وسیله‌ی آن دو بخش خصوصی و عمومی را که انگیزه‌های متفاوتی از ورود به پروژه‌های شهری دارند به هم پیوند داد. یک مشارکت عمومی-خصوصی، توافقنامه‌ای میان دولت و بخش یا بخش‌های خصوصی است (ممکن است اپراتورها و تأمین‌کنندگان منابع مالی را نیز در برگیرد) که بر اساس آن بخش خصوصی نسبت به ارائه خدمات عمومی هم‌راستا با اهداف ارائه‌ی خدمات دولت و اهداف سودآوری بخش خصوصی و به نحوی اثربخش که ریسک کافی به بخش خصوصی منتقل شود، اقدام می‌کنند (کریشناپیلای^۳ و همکاران، ۲۰۲۳). به‌طور کلی می‌توان مشارکت عمومی خصوصی را این‌گونه تعریف کرد که در این نظام تأمین مالی به‌جای اینکه

² Kavuş

³ Krishnapillai

¹ Cohen & Malkogianni

عرصه وجود نهاد. «بلد» به معنای شهر است و «بلدیه» نام قدیم شهرداری است. شهرداری از نظر لغوی از دو کلمه «شهر» و «داری» تشکیل شده که «داری» به معنی اداره و مدیریت و «شهر» به جایی که دارای شهرداری باشد اطلاق می شده است. بنابراین از نظر لغوی شهرداری را می توان سازمان اداره شهر دانست (رضایی زاده، ۱۳۹۰) که از حیث ریشه یابی نیز معادل لغت انگلیسی «Municipality» است. این لغت از ریشه لاتین «Municipum» به مفهوم «جمع سکنه یک محل» که برای منافع مشترک دور هم جمع شده اند، اقتباس شده است (سعیدی رضوانی، ۱۳۷۸) تعریف هایی که از مفهوم شهرداری شده، به اندازه های زیاد است که مشکل بتوان از میان آن ها تعریفی جامع استخراج کرد (چن و مالکوگیانی، ۲۰۲۲). تعریفی که این پژوهش پیشنهاد می شود به این شرح است: «شهرداری مؤسسه عمومی غیردولتی و برخوردار از شخصیت حقوقی مستقل است که بر پایه نظام عدم تمرکز محلی در حدود وظایف و تکالیف محوله از سوی قانون گذار در محدوده شهر و در چارچوب بودجه و برنامه مصوب با لحاظ قوانین و مقررات موضوعه، به ارائه پاره ای از خدمات شهری و اداره ی بخشی از امور محلی شهر زیر نظر شورای شهر و با هماهنگی وزارت کشور می پردازد. (انتظاری، ۱۳۹۵).

از شهرداریها می توان به عنوان کامل ترین سازمان های عمومی نام برد. تصویب بسیاری از امور شهرداری از سوی شورای شهر و انجام خدمات محلی قابل ملاحظه مورد نیاز شهروندان از جانب شهرداری محرز می سازد که جایگاه شهرداری در میان سازمان های محلی جایگاهی قابل اعتناست. سیستم شهرداری در ایران اقتباس از سیستم «شورای شهر - مدیر شهر» (پورهمراه و احمدزاده، ۲۰۲۲).

درآمد شهرداری ها

وزارت کشور در تقسیم بندی دیگری درآمدها و منابع مالی شهرداری های کشور را به ۹ طبقه دسته بندی کرد که هر طبقه شامل چند منبع (ریز کد درآمدی) می باشد. شماره های قراردادی درآمدها ۲ رقمی است که رقم اول (سمت چپ) نشان دهنده شماره طبقه و رقم دوم (سمت راست) شماره منبع داخل در هر طبقه را مشخص می سازد. عناوین طبقه بندی درآمد شهرداری ها و شماره قرارداد آنها به شرح زیر می باشد:

بخش عمومی نسبت به تدارک دارایی سرمایه ای و ارائه خدمات عمومی اقدام نماید، این بخش خصوصی است که از طریق یک کسب و کار ساده (که از طریق بخش خصوصی تأمین مالی و اداره می شود) دارایی مورد نیاز را تدارک و نسبت به ارائه خدمات به عموم اقدام و در عوض در قبال کیفیت و میزان خدمات ارائه شده حق الزحمه خود را دریافت می نماید (مسگری و همکاران، ۱۳۹۷).

در این پایان نامه سعی شده است جدای از درآمدهای حال حاضر شهرداری ها در کشور که بخشی از آن توسط عوارض های محلی و بخشی هم توسط دولت اخذ و به حساب شهرداری ها واریز می گردد به مباحث دیگری از جمله تاثیر درآمد از طریق مشارکت بخش خصوصی در عملکرد شهرداری ها در حوضه شهری و مدیریت تامین منابع و هزینه ها و همچنین تاثیر این نوع مشارکت ها در ساخت مسکن، حمل و نقل و زباله شهری را بپردازیم. نکته ای که باید در اینجا به صورت شفاف بیان شود این است که شهرداری ها در بسیاری امور که به آنها مربوط می باشد بسیار کارآمد عمل می کنند (موسوی و همکاران، ۱۴۰۰). از جمله نظافت شهرها، مدیریت پارک ها و فضای سبز، دفن اموات و ... که کاملاً به شهرداری ها وابسته است. اما دولت برخی از امور را که در مدیریت شهری مربوط می شود در ید انحصاری خود دارد و اجازه عملکرد به شهرداری ها را نمی دهد. برای مثال نرخ کرایه تاکسی درون شهری را شهرداری ها هر ساله پیگیری و مصوب و اجرا می نماید و این نرخ برای کلیه کرایه بره های رسمی و غیر رسمی (غیر تاکسی) هم به دلیل وجود نرخ در شهر اجرا می شود. اما همین امر در خصوص مسکن به اجرا در نمی آید. این در حالی است که بسیاری از شهرهای دنیا، شهرداری با ساخت سالانه تعداد زیادی واحد مسکونی با استفاده از بخش خصوصی و فرصت های دولتی نقش مهمی در طرح کرایه آپارتمان در شهرها را به عهده می گیرد. لذا در این پژوهش به دنبال پاسخ به این سوال هستیم که: کسب درآمد پایدار شهرداری ها با مشارکت بخش خصوصی چگونه است؟

مبانی نظری

تعریف و جایگاه شهرداری

سازمان شهرداری در ایران با تصویب قانون بلدیة پا به

اجتماعی، فرهنگی جوامع پیشرفته است و باید موتور محرکه پیشرفت متعادل، متناسب و هماهنگ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تمامی جوامع و به ویژه کشورهای در حال توسعه باشد. پایداری می‌تواند چهار جنبه داشته باشد: پایداری در منابع طبیعی، پایداری سیاسی، پایداری اجتماعی و پایداری اقتصادی. در حقیقت توسعه پایدار تنها بر جنبه زیست محیطی اتفاقی تمرکز ندارد، بلکه به جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی آن هم توجه می‌کند. توسعه پایدار محل تلاقی جامعه، اقتصاد و محیط زیست است پایداری شهری که با معیارهایی نظیر عدالت اجتماعی، مشارکت شهروندی و همبستگی اجتماعی، افزایش کارآمدی نهادهای اجتماعی، ارتقاء فرهنگ شهروندی و کارآمدی سیاست‌ها و برنامه‌های سیاست‌گذاری در حوزه کلان شهری و بهینه‌سازی مناسبات مدنی قوام می‌یابد، آرمانی برای کیفیت پویایی زندگی شهری و سبک جدید زیستن است. چهار مشخصه اصلی پایداری:

۱. بهره‌وری
۲. عدالت
۳. انعطاف‌پذیری
۴. ثبات (سراچلو^۱ و همکاران، ۲۰۲۲)

- سهمیه شهرداری از پرداخت وزارت کشور
- عوارض توام با مالیات وصولی در محل
- عوارض بر ساختمان‌ها و اراضی
- عوارض بر ارتباطات و حمل و نقل
- عوارض بر پروانه‌های کسب و فروش و تفریحات
- درآمدهای حاصل از فروش و درآمدهای وصولی در مقابل خدمات
- درآمد تأسیسات شهرداری و جرائم و تخلفات
- درآمد حاصل از وجوه و اموال شهرداری
- کمک بلاعوض و هدایا و وام‌ها و استفاده از موجودی‌های نقدی و دوره‌های قبل
- در صورتی که شهرداری درآمدهای دیگری برحسب مقتضیات محلی وصول بنماید که در این جدول نام آن ذکر نگردیده است، باید با رعایت طبقات ۹گانه ردیف مناسبی در جدول مذکور برای آن درآمد اختصاص دهد (زنگنه ۱۳۸۸). این‌ها کدهای درآمدی مورد عمل کا سال ۱۳۷۹ بوده‌اند.
- بر پایه آخرین دستورالعمل ابلاغی وزارت کشور در سال ۱۳۷۹ درآمد شهرداری‌های کشور از جمله تهران، در ۷ بخش ۱۸ بند و ۱۳۰ زیربند طبقه بندی گردیده است.
- درآمدهای ناشی از عوارض عمومی (درآمدهای مستمر).
- درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی
- بهاء خدمات و درآمدهای مؤسسات انتفاعی شهرداری‌ها
- درآمدهای حاصل از وجوه و اموال شهرداری
- کمک‌های اعطانی دولت و سازمان‌های دولتی
- اعانات و هدایا و دارائی‌ها
- سایر منابع تامین اعتبار (کاووس و همکاران، ۲۰۲۳)

در کدهای پیش‌بینی شده در آئین‌نامه مالی شهرداری‌ها همین طبقه بندی دیده می‌شود با این تفاوت که طبقه ۷ حذف شده و طبقه ۶ با عنوان "اعانات و کمک‌های اهدائی اشخاص و سازمان‌های خصوصی و اموال و دارائی‌هایی که بطور اتفاقی یا به موجب قانون به شهرداری تعلق می‌گیرد، اصلاح گردیده است (جمشیدزاده، ۱۳۸۸).

شاخص‌های پایداری

توسعه پایدار به عنوان یک فرایند لازمه بهبود و پیشرفت است. فرایندی که اساس بهبود وضعیت و از میان برنده کاستی‌های

^۱ Serra Coelho

جدول ۱ - معیارهای یک سیستم پایدار تأمین درآمد شهرداری

معیارهای اصلی	زیر معیارها
تداوم پذیری	عدم وابستگی به نوسانات بازار و تحریم های اقتصادی
مطلوبیت	عدم تخریب محیط زیست و ایجاد انواع آلودگیها عدم تخریب ساخت فضایی کالبدی شهر عدم آسیب رسانی به سیما و منظر شهری عدم تخریب ساختارهای اقتصادی شهر عدم آسیب رسانی به کیفیت زندگی شهروندان در طولانی مدت
انعطاف پذیری	اشتغالزایی و کارآفرینی پایدار افزایش توان تولیدی جامعه در طولانی مدت ایجاد رقابت در بخش خصوصی برای سرمایه گذاری نوآوری در ارائه طرح اقتصادی
مشارکت پذیری	افزایش مشارکت مالی بانکها افزایش مشارکت بخش خصوصی افزایش مشارکت بخش بینالمللی واگذاری تصمیم گیری ها و کارها به مردم
محله پذیری	کاهش حوزه ها و فضاهای مدیریتی افزایش نقش شوراهای محله در درآمدزایی

افزایش درآمدهای پایدار

شهرداریها باید توانایی بودجه بندی، توانایی درک تاثیرات بازپرداخت اصل و فرع بدهی های خود، اجرای پروژه های سرمایه گذاری پیش بینی شده در بودجه خود و برنامه ریزی استراتژیک برای سرمایه گذاری را داشته باشند. شهرداریها باید قادر به تحلیل و ارزیابی پروژه های سرمایه گذار خود باشند. اگر این اسباب و لوازم فراهم نباشد، شهرداریها آمادگی لازم را برای درگیر کردن جامعه سرمایه گذاران در پروژه های خود نخواهند داشت. همچنین کمک های فنی و آموزش پرسنل در این زمینه ها ضرورت تام دارد (پورهمراه و احمدزاده، ۲۰۲۲).

در واقع طی سال های گذشته شهرداریها بیشتر به دنبال این بوده اند تا از طریق فروش تراکم، درآمدزایی کنند اما با رکود بازار مسکن شهرداریها عملاً مهم ترین منبع درآمدی خود را از دست

داده اند. هر چند راه های مختلفی برای تامین منابع مالی وجود دارد از جمله کسب درآمد از راه اجاره داری، مالیات بر ارزش افزوده و راه های دیگری که شهرداریها ترجیح داده اند کمتر سراغ آنها بروند. این در حالی است که منابع مالی شهرداریها همگام با افزایش وظایف این نهاد و تقاضا برای زیرساخت ها و خدمات شهری، افزایش نمی یابد. از این رو، حرکت شهرداریها به سمت بازارهای مالی برای تجهیز منابع مالی برای تامین مالی پروژه های زیربنایی شهر و در مواردی پوشش کسری موقت بودجه جاری، امری اجتناب ناپذیر خواهد بود. مساله کلیدی آن است که در غیاب بسترهای نهادی و قانونی مناسب و نظارت موثر دولت مرکزی شاهد انباشت بدهی های معوق شهرداریها هستیم (سراجلو و همکاران، ۲۰۲۲).

پیشینه پژوهش

تمایل رای دهندگان برای افزایش مالیات شهرداری با انتخاب پایه مالیاتی متفاوت است و همچنین دارای ویژگی‌های طراحی سیاستی به عنوان زمان‌بندی آن و ارتباط نمادین آن با اهداف خاص است. محدودیت‌های سیاسی در درآمد شهری ممکن است اساساً بسته به نحوه طراحی مالیات متفاوت باشند.	مارتینی و اولسن^۱ (۲۰۱۹) طراحی سیاست و سیاست درآمد شهر
تحلیل وضعیت مالی در شهرداری‌ها ی ترکیه و همچنین با تحلیل صورت‌های مالی جامع تهیه‌شده با انتقال به سیستم حسابداری مبتنی بر اقلام تعهدی از سیستم حسابداری مبتنی بر پول نقد در موسسات عمومی در سال ۲۰۰۶ بود. در ترکیه هیچ روش خاصی برای اهداف موسسات عمومی وجود ندارد.	اوژکول و سیمای آلکان^۲ (۲۰۱۷) تحلیل وضعیت مالی در شهرداری‌های ترکیه
تحلیل مقایسه‌ای شباهت‌ها و تفاوت‌هایی را در عملکرد شهرداری‌ها در جمهوری مقدونیه و کشورهای اروپایی نشان می‌دهد و هدف آن شناسایی و اجرای روش‌هایی برای تأمین مالی شهرداری‌ها از کشورهای اروپایی در شهرداری‌های جمهوری مقدونیه و شیوه‌های سرمایه‌گذاری است.	کوزارو^۳ (۲۰۱۶) تجزیه و تحلیل مقایسه‌ای بین امکانات و شیوه‌های تأمین مالی شهرداری‌ها در جمهوری مقدونیه و کشورهای اروپایی
بر اساس سه شاخص مستمر بودن، مطلوب بودن و منعطف بودن درآمدها، پایدارترین درآمد قابل استفاده در مشهد، بترتیب عوارض نوسازی و عوارض بلیط‌های مسافری و خودرو می‌باشد، همچنین عوارض مهندسی ناظر، عوارض اتباع خارجی و جرائم کمیسیون ماده صد ناپایدارترین درآمد شهرداری مشهد می‌باشد. همچنین پایداری نسبی درآمد ناشی از پروژه‌های مشارکتی به عنوان یک منبع درآمدی نو ظهور.	پیرزاده (۱۳۹۶) با بررسی و تحلیل منابع درآمدی و تاثیر پروژه‌های مشارکتی در درآمد پایدار شهرداری مشهد
درآمد حاصل از وجوه و اموال شهرداری، عوارض بر پروانه‌های کسب و فروش خدمات و تجاری و عوارض ساختمان و اراضی، مالیات بر املاک و دارایی، سایر عوارض محلی، مالیات انتقالی از دولت به شهرداری و دریافت بهای خدمات ارائه شده شهرداری به شهروندان به عنوان منابع پایدار و عوارض ساخت و ساز، مازاد تراکم و تخلفات و جرایم ساختمانی و شهری، خصوصی سازی خدمات و زیرساخت‌های شهری، مشارکت بخش غیردولتی (مشارکت عمومی و خصوصی) استفاده از کمک‌های بلاعوض دولت و تأمین و راه اندازی صندوق‌های سرمایه‌گذاری به عنوان منابع ناپایدار شهرداری	رادنیا (۱۳۹۶) با ارایه الگوی تأمین درآمد‌های پایدار شهر شاندیز و با بررسی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات منابع درآمدی و هزینه‌های شهرداری شاندیز
نمی‌توان با ترکیب درآمدزایی درحال حاضر به درآمدهای پایدار دست یافت زیرا بیشترین منابع مالی و درآمدی شهرداری‌ها از درآمدهای ناپایدار هستند.	ترابی (۱۳۹۵) با بررسی وضعیت ترکیب درآمد زایی با نیل بر درآمدهای پایدار در شهرداری تهران

1 Martini & Olsen
2 Ozhkul &Sima Alkan
3 Kozuharov

روش‌شناسی

است. اگر بیشتر از ۰,۷ باشد، پایایی خوب است، اگر بین ۰,۵ تا ۰,۷ باشد، پایایی متوسط است و اگر کمتر از ۰,۵ باشد، پرسش‌نامه فاقد پایایی است. غالباً معیار ۰,۷ مبنای نظر گرفته می‌شود. با توجه به نتایج جدول ۴ پایایی پرسشنامه مورد تأیید است.

جدول ۴- قابلیت اعتبار (روایی) پرسشنامه

n = 30	CVR	CVI
Q1	۰,۶۶	۰,۸۳
Q2	۰,۹۳	۰,۸۶
Q3	۰,۸۶	۰,۹۳
Q4	۰,۸۶	۰,۹۶
Q5	۰,۱۰۰	۰,۱۰۰
Q6	۰,۶۰	۰,۹۳
Q7	۰,۹۳	۰,۹۶
Q8	۰,۹۳	۰,۹۶
Q9	۰,۶۶	۰,۸۳
Q10	۰,۸۶	۰,۹۳
Q11	۰,۸۰	۰,۸۶
Q12	۰,۹۳	۰,۹۳
Q13	۰,۱۰۰	۰,۱۰۰
Q14	۰,۶۶	۰,۸۳
Q15	۰,۶۰	۰,۸۳

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در بخش اول این پژوهش پس از دریافت پاسخ پرسشنامه‌ها از مدیران و کارشناسان درآمد تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش دلفی انجام می‌شود که با استفاده از این روش معیارهای موثر انتخاب شده و معیارهای غیرموثر حذف می‌گردد.

این پژوهش از نظر روش میدانی-اکتشافی است. در مطالعات اکتشافی که یکی از انواع پژوهش‌های میدانی هست. پژوهشگر در پی آشکارسازی روابط موجود به‌جای پیش‌بینی آن‌هاست (خاکی، ۱۳۹۱). روش گردآوری داده در این پژوهش، روش کتابخانه‌ای پیمایشی است. برای بررسی دقیق شاخص‌ها ابتدا پرسشنامه‌ای با عنوان آرایه‌ی الگوی درآمد پایدار شهرداریها با استفاده از روش دلفی ارائه گردید و پاسخ این پرسش‌ها با استفاده از روش دلفی فازی انجام پذیرفت.

ابزار گردآوری

ابزار پذیرفته شده جمع‌آوری داده‌ها در روش دلفی، پرسشنامه است. در این تحقیق قبل از انجام روش دلفی، ابتدا از طریق مطالعه کتابخانه‌ای با ایده‌گیری از رویکرد تطبیقی - تاریخی و انجام مصاحبه‌های اکتشافی، جهت‌گیری‌های اصلی و چارچوب اولیه مدل طراحی خواهد شد. پس از طراحی چارچوب اولیه با تدوین چند دور پرسشنامه و توزیع آن میان نمونه آماری، داده‌ها به منظور تحلیل گردآوری خواهد شد.

برای بررسی روایی محتوایی به شکل کمی، از دو ضریب نسبی روایی محتوا^۱ (CVR) و شاخص روایی محتوا (CVI)^۲، استفاده می‌شود.

روایی پرسشنامه

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که کل گویه‌ها از روایی لازم برخوردارند.

جدول ۳- ضریب آلفای کرونباخ

ضریب آلفای کرونباخ	تعداد سوالات	پرسشنامه
۰,۷۸۸	۱۵	دلفی

برای سنجش پایایی پرسشنامه روش دلفی، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده می‌شود.

در تفسیر ضریب آلفای کرونباخ می‌توان بیان نمود که هر چه این ضریب به یک نزدیک‌تر باشد، پایایی پرسشنامه بیشتر

¹ Content Validity Ratio

² Content Validity Index

تئوری فازی

نیز درباره عواملی که از پیش تعیین شده‌اند، درخواست کند. در مرحله اول باید دقت کافی برای تدوین پرسشنامه صرف شود تا از صحت نگارش و جمله‌بندی و قابلیت درک پرسش‌ها اطمینان حاصل گردد.

مرحله سوم: اعضا میزان اهمیت عوامل را تعیین کرده، یا تعدادی از مهم‌ترین آن‌ها را انتخاب می‌کند، بر این اساس تعداد عوامل به میزانی کاهش می‌یابد که کار با آن‌ها قابل انجام باشد. در حقیقت این مرحله برای کاهش عوامل به تعدادی قابل قبول برای ادامه کار انجام می‌شود.

مرحله چهارم: به بازنگری در میزان اهمیت عوامل بر اساس نتایج مرحله سه با تعیین ترکیب اهمیت این عوامل اختصاص دارد. در این مرحله، هر یک از اعضا در جریان نظر گروه و نظر پیشین خود قرار می‌گیرند و در میزان یا ترتیب اهمیت عوامل تجدیدنظر می‌کنند. تجدیدنظر اعضا تا آنجا ادامه می‌یابد که میان آنان اتفاق نظر حاصل شود، یا تعداد شرکت‌کنندگان به کمترین حد لازم برسد.

در این پژوهش جهت محاسبه وزن در مقایسات زوجی، از عبارات کلامی و اعداد فازی مثلثی مندرج در جدول ۵ استفاده شده است.

قضایات‌های افراد در مورد ارجحیت‌ها اغلب برای تخمین ارزش عددی دقیق غیر شفاف است، همچنین منطق فازی برای بدست آوردن مسائلی که دارای ابهام و عدم قطعیت هستند مفید است. تئوری فازی اولین بار توسط زاده (۱۹۶۵) برای هماهنگی عدم قطعیت درک بشر از مدل ارائه شد. اعداد فازی را با نماد “ $\tilde{}$ ” بالای عدد نشان می‌دهند.

روش دلفی فازی

به‌طور کلی روش دلفی شامل چند مرحله اساسی است:

مرحله اول: مسئله پژوهش تعریف می‌شود و بر آن اساس ویژگی‌های لازم برای شرکت‌کنندگان پنل دلفی تعیین می‌گردد. سپس نامزدهای مشارکت در این پانل شناسایی و از آنان دعوت به عمل می‌آید. این مرحله با انتخاب اعضا به پایان می‌رسد.

مرحله دوم: به تولید ایده در زمینه مسئله پژوهشی اختصاص دارد. در این مرحله اعضا ایده‌های خود را درباره عوامل مرتبط با مسئله پژوهش ارائه می‌کنند. پژوهشگر با تحلیل و پالایش این ایده‌ها به حذف موارد تکراری، کاربرد واژگان یکسان، لیست نهایی عوامل مرتبط با مسئله پژوهش را استخراج می‌کند. در این مرحله ممکن است پژوهشگر خود عواملی را از پیش تعیین کند و آن‌ها را برای نظرخواهی در اختیار اعضا قرار دهد. در مرحله دو می‌توان از هر دو روش هم استفاده نمود به این معنا که علاوه بر دریافت ایده از اعضای پانل، نظر آن‌ها را

جدول ۵- عبارات کلامی و اعداد فازی جهت وزن دهی به معیارها

اولویت ها	معادل فازی اولویت ها		
	حد پایین (L)	حد متوسط (m)	حد بالا (u)
اهمیت یکسان	۱	۱	۱
یکسان تا نسبتا مهمتر	۱	۲	۳
نسبتا مهم تر	۲	۳	۴
نسبتا مهمتر تا اهمیت زیاد	۳	۴	۵
اهمیت زیاد	۴	۵	۶

۷	۶	۵	اهمیت زیاد تا بسیار زیاد
۸	۷	۶	اهمیت بسیار زیاد
۹	۸	۷	بسیار زیاد تا کاملاً مهمتر
۱۰	۹	۸	کاملاً مهمتر

خبرگان، فرآیند دلفی متوقف می‌گردد.

۱- دور اول دلفی

در ابتدا پرسشنامه‌ها در اختیار ۳۰ نفر از افراد خبره قرار گرفته تا نظر خود را نسبت به معیارها مشخص نمایند. نتایج نظرات خبرگان در جداول ذیل آورده شده است.

تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق

شناسایی و تایید شاخص‌ها

پرسشنامه‌ای در اختیار خبرگان قرار داده شد تا بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) به هر یک از معیارها امتیاز دهند. فرآیند دلفی در دو یا سه راند انجام می‌شود تا به اجماع رسیده شود و پس از اجماع در نظرات

جدول ۶ - نتایج نظرات خبرگان در دور اول

ردیف	هدف	معیارها	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
۵	کسب درآمد پایدار شهرداری-ها با مشارکت بخش خصوصی	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش مسکن شهری	۱۹	۶	-	-	۵
۳		کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش رفاهی، تفریحی، تجاری	۱۴	۱۲	۱	-	۳
۱		کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش پسماند و زباله‌های شهری	۱۲	۱۰	۷	-	۱
۳		کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در پارکینگ‌های شبانه‌روزی شهری	۱۲	۱۲	۲	-	۳
۲		کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش حمل و نقل و ترافیک شهری	۸	۱۷	۳	-	۲

جدول ۷ - نتایج دور اول دلفی فازی (بخش‌ها)

میانگین قطعی	میانگین فازی	معیارها
۰,۷۲	(۰,۴۹,۰,۷۴,۰,۹۵)	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش مسکن شهری
۰,۶۵	(۰,۴۰,۰,۶۵,۰,۸۸)	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش رفاهی، تفریحی، تجاری
۰,۵۵	(۰,۳۰,۰,۵۵,۰,۸۰)	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش پسماند و زباله‌های شهری
۰,۶۰	(۰,۳۷,۰,۶۱,۰,۸۳)	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در پارکینگ‌های شبانه‌روزی شهری
۰,۵۶	(۰,۳۲,۰,۵۷,۰,۸۰)	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش حمل و نقل و ترافیک شهری

جدول ۸- نتایج دور اول دلفی فازی (معیارها)

میانگین فازی	میانگین فازی	معیارها
۰,۷۳	(۰,۴۹, ۰,۷۴, ۰,۹۶)	تداوم پذیری
۰,۷۲	(۰,۴۹, ۰,۷۴, ۰,۹۵)	کفایت
۰,۶۲	(۰,۳۷, ۰,۶۲, ۰,۸۶)	مطلوبیت
۰,۶۵	(۰,۴۰, ۰,۶۵, ۰,۸۸)	اصل عدالت
۰,۶۷	(۰,۴۴, ۰,۶۹, ۰,۹۰)	کارائی
۰,۵۵	(۰,۳۰, ۰,۵۵, ۰,۸۰)	شفافیت
۰,۶۸	(۰,۴۵, ۰,۷۰, ۰,۹۰)	استقلال محلی
۰,۶۲	(۰,۳۷, ۰,۶۲, ۰,۸۶)	عملیاتی بودن
۰,۶۵	(۰,۴۰, ۰,۶۵, ۰,۸۸)	انعطاف پذیری
۰,۷۳	(۰,۴۹, ۰,۷۴, ۰,۹۶)	بهره وری

این دور، میانگین قطعی دور اول نیز قرار داده شده است تا خبرگان از میزان میانگین هر معیار در مرحله قبل نیز مطلع شوند. نتایج مرحله دوم دلفی فازی در جدول ۹ و ۱۰ آورده شده است. در این دور نیز به طریق مشابه با استفاده از روابط، میانگین فازی امتیازات قطعی محاسبه می‌شود.

نتایج مرحله دوم دلفی فازی

در این مرحله پرسشنامه مرحله اول دلفی در پرسشنامه‌ای جدید طراحی و در اختیار خبرگان قرار داده شد، همچنین در

جدول ۹- نتایج دور دوم دلفی فازی (بخش‌ها)

اختلاف	میانگین قطعی مرحله اول	میانگین قطعی مرحله دوم	میانگین فازی مرحله دوم	معیارها
۰,۰۲	۰,۷۲	۰,۷۴	(۰,۵۰,۰,۷۵,۰,۹۶)	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش مسکن شهری
۰,۰۵	۰,۶۵	۰,۷۰	(۰,۴۶,۰,۷۱,۰,۹۱)	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش رفاهی، تفریحی، تجاری
۰,۰۵	۰,۵۵	۰,۶۰	(۰,۳۰,۰,۶۳,۰,۸۶)	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش پسماند و زباله های شهری
۰,۰۲	۰,۶۰	۰,۵۸	(۰,۳۴,۰,۵۹,۰,۸۳)	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در پارکینگ‌های شبانه‌روزی شهری
۰	۰,۵۶	۰,۵۶	(۰,۳۲,۰,۵۷,۰,۸۰)	کسب درآمد پایدار با مشارکت بخش خصوصی در بخش حمل و نقل و ترافیک شهری

جدول ۱۰- نتایج دور دوم دلفی فازی (معیارها)

اختلاف	میانگین قطعی مرحله اول	میانگین قطعی مرحله دوم	میانگین فازی مرحله دوم	معیارها
۰,۰۴	۰,۷۳	۰,۷۷	(۰,۵۲,۰,۷۸,۱)	تداوم پذیری
۰,۰۵	۰,۷۲	۰,۷۷	(۰,۵۲,۰,۷۸,۱)	کفایت
۰,۰۳	۰,۶۲	۰,۶۵	(۰,۴۰,۰,۶۵,۰,۸۸)	مطلوبیت
۰,۰۸	۰,۶۵	۰,۷۳	(۰,۴۹,۰,۷۴,۰,۹۶)	اصل عدالت
۰	۰,۶۷	۰,۶۷	(۰,۴۴,۰,۶۹,۰,۹۰)	کارایی
۰,۰۳	۰,۵۵	۰,۵۸	(۰,۳۴,۰,۵۹,۰,۸۳)	شفافیت
۰,۰۲	۰,۶۸	۰,۷۰	(۰,۴۶,۰,۷۱,۰,۹۱)	استقلال محلی
۰,۰۳	۰,۶۲	۰,۶۵	(۰,۴۰,۰,۶۵,۰,۸۸)	عملیاتی بودن

داود حبیبی و شهلا سهرابی و محمود احمدی شریف و کیانوش فتحی واجارگاه: کسب درآمد پایدار شهرداری ها با مشارکت بخش خصوصی با استفاده از

روش دلفی

انعطاف پذیری	(۰,۳۵، ۰,۶۳، ۰,۸۷)	۰,۶۳	۰,۶۵	۰,۰۲
بهره وری	(۰,۴۹، ۰,۷۴، ۰,۹۶)	۰,۷۳	۰,۷۳	۰

نتایج مرحله سوم دلفی

در این مرحله، پرسشنامه‌ای از شاخص‌هایی که به اجماع نرسیده‌اند تشکیل می‌شود و در اختیار خبرگان قرار می‌گیرد.

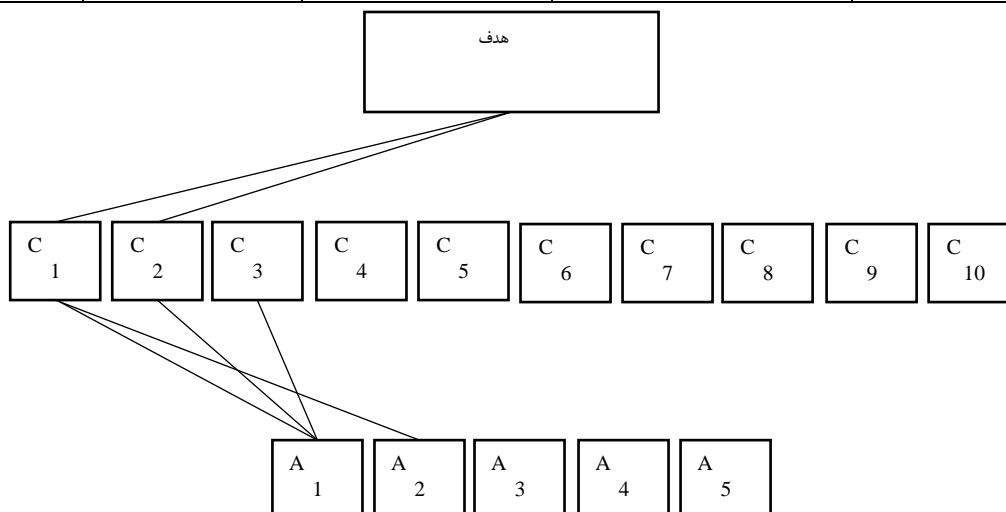
جدول ۱۱- نتایج دور سوم دلفی فازی (بخش‌ها)

معیارها	میانگین فازی مرحله سوم	میانگین قطعی مرحله سوم	میانگین قطعی مرحله دوم	اختلاف
کسب درآمد پایدار یا مشارکت بخش خصوصی در بخش مسکن شهری	(۰,۵۲، ۰,۷۸، ۱)	۰,۷۷	۰,۷۴	۰,۰۳
کسب درآمد پایدار یا مشارکت بخش خصوصی در بخش رفاهی، تفریحی، تجاری	(۰,۴۸، ۰,۷۳، ۰,۹۲)	۰,۷۱	۰,۷۰	۰,۰۱
کسب درآمد پایدار یا مشارکت بخش خصوصی در بخش پسماند و زیاده‌های شهری	(۰,۳۰، ۰,۶۳، ۰,۸۶)	۰,۶۰	۰,۶۰	۰
کسب درآمد پایدار یا مشارکت بخش خصوصی در پارکینگ‌های تپانه‌روزی شهری	(۰,۳۲، ۰,۵۷، ۰,۸۰)	۰,۵۶	۰,۵۸	۰,۰۲
کسب درآمد پایدار یا مشارکت بخش خصوصی در بخش حمل و نقل و ترافیک شهری	(۰,۳۴، ۰,۵۹، ۰,۸۳)	۰,۵۸	۰,۵۶	۰,۰۲

جدول ۱۲- نتایج دور دوم دلفی فازی (معیارها)

معیارها	میانگین فازی مرحله دوم	میانگین قطعی مرحله سوم	میانگین قطعی مرحله دوم	اختلاف
تداوم پذیری	(۰,۵۵، ۰,۸۰، ۱,۰۲)	۰,۷۹	۰,۷۷	۰,۰۲
کفایت	(۰,۵۵، ۰,۸۰، ۱,۰۲)	۰,۷۹	۰,۷۷	۰,۰۲
مطلوبیت	(۰,۴۰، ۰,۶۵، ۰,۸۸)	۰,۶۵	۰,۶۵	۰
اصل عدالت	(۰,۴۹، ۰,۷۴، ۰,۹۶)	۰,۷۳	۰,۷۳	۰
کارائی	(۰,۴۶، ۰,۷۱، ۰,۹۱)	۰,۷۰	۰,۶۷	۰,۰۳
شفافیت	(۰,۳۰، ۰,۶۳، ۰,۸۶)	۰,۶۰	۰,۵۸	۰,۰۲
استقلال محلی	(۰,۴۰، ۰,۶۵، ۰,۸۸)	۰,۶۵	۰,۷۰	۰,۰۵

۰,۰۶	۰,۶۵	۰,۷۱	(۰,۴۸,۰,۷۳,۰,۹۲)	عملیاتی بودن
۰,۰۴	۰,۶۳	۰,۶۷	(۰,۴۴,۰,۶۹,۰,۹۰)	انعطاف پذیری
۰,۰۴	۰,۷۳	۰,۷۷	(۰,۵۲,۰,۷۸,۱)	بهره وری

شکل ۱- مدل سلسله مراتبی پژوهش

۸. عملیاتی بودن (C8)
۹. انعطاف پذیری (C9)
۱۰. بهره وری (C10)

این پژوهش شامل ۱۰ معیار و ۵ گزینه در رابطه با کسب درآمد پایدار شهرداری ها با مشارکت بخش خصوصی است. همچنین مدل سلسله مراتبی در شکل ۱ آورده شده است.

بخش ها

۱. مسکن شهری (A1)
۲. رفاهی، تفریحی، تجاری (A2)
۳. پسماند و زباله های شهری (A3)
۴. پارکینگ های شبانه روزی شهری (A4)
۵. حمل و نقل و ترافیک شهری (A5)

معیارها

۱. تداوم پذیری (C1)
۲. کفایت (C2)
۳. مطلوبیت (C3)
۴. اصل عدالت (C4)
۵. کارائی (C5)
۶. شفافیت (C6)
۷. استقلال محلی (C7)

نتیجه گیری

شهرداری ها برای تامین منابع مالی خود و اجرای پروژه های شهری، نیازمند درآمدهای پایدار هستند که این نحوه جذب درآمد، مورد اختلاف اندیشمندان این عرصه است. با توجه به این که هنوز شهرداری ها به الگوی جامعی در خصوص کسب در آمد پایدار دست نیافته اند، در داخل کشور شکاف زیادی در این حوزه وجود دارد.

هدف این تحقیق، ارائه الگوی کسب درآمد پایدار شهرداری ها با مشارکت بخش خصوصی است. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی و از حیث جمع آوری اطلاعات، کتابخانه ای و پیمایشی بوده و به کمک ابزار پرسشنامه داده ها جمع آوری شدند. قلمرو مکانی تحقیق، شهرداری بوده و جامعه مورد مطالعه از میان متخصصان و کارشناسان شهرداری شهر

تهران انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه بوده است که پایایی و روایی آن مورد بررسی قرار گرفت. برای ارزیابی روایی، از روایی محتوایی به دو صورت کیفی و کمی استفاده شد. در بررسی کیفی محتوا، از خبرگان درخواست شد تا بازخورد لازم را در ارتباط با ابزار ارائه دهند که براساس آن موارد اصلاح شدند. برای بررسی روایی محتوایی به شکل کمی، از دو ضریب نسبی روایی محتوا (CVR) و شاخص روایی محتوا (CVI)، استفاده شد. نتایج آزمون‌های روایی نشان داد که کل گویه‌ها از روایی لازم برخوردارند. همچنین برای سنجش پایایی پرسشنامه روش دلفی، از ضریب آلفای کرونباخ و برای بررسی سنجش پرسشنامه مقایسات زوجی، از نرخ ناسازگاری استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه دلفی، برابر با ۰/۷۸۸ شده که چون از ۰/۷ بیشتر است، نشان از پایایی پرسشنامه دارد. علاوه بر این، مقدار نرخ ناسازگاری ماتریس مرتبط با مقایسات زوجی روش تحلیل شبکه‌ای، کمتر از ۰/۱ شد، بنابراین می‌توان به داده‌های مقایسات زوجی اعتماد کرد.

در این تحقیق معیارهای مؤثر بر درآمد پایدار شهرداری‌ها با مشارکت بخش خصوصی به کمک ادبیات تحقیق، استخراج شد و سپس با روش دلفی فازی، مورد تأیید خبرگان قرار گرفت. نتایج روش دلفی فازی نشان داد که معیارهای تداوم پذیری، کفایت، مطلوبیت، اصل عدالت، کارائی، شفافیت، استقلال محلی، عملیاتی بودن، انعطاف پذیری و بهره‌وری در کسب درآمد پایدار شهرداری‌ها با مشارکت بخش خصوصی نقش دارند که این معیارها در پنج بخش مسکن شهری؛ رفاهی، تفریحی، تجاری؛ پسماند و زباله‌های شهری؛ پارکینگ‌های شبانه‌روزی شهری و حمل و نقل و ترافیک شهری مورد بررسی قرار گرفتند.

مقایسه با پژوهش‌های پیشین

در بررسی پژوهش‌های پیشین، موارد اشتراک و افتراق یا سازگاری و عدم سازگاری با نتایج این پژوهش، مشخص شده که در ذیل آورده شده است.

پیرزاده (۱۳۹۶) در بررسی و تحلیل منابع درآمدی و تاثیر پروژه‌های مشارکتی در درآمد پایدار شهرداری مشهد، نشان داد که سه شاخص مستمر بودن، مطلوب بودن و منعطف بودن درآمد‌ها، پایدارترین درآمد قابل استفاده در مشهد، بترتیب عوارض نوسازی و عوارض بلیط‌های مسافری و خودرو است.

این پژوهش، با نتایج این پژوهش، ناسازگار است. در پژوهشی دیگر، رادینا (۱۳۹۶) با ارایه الگوی تأمین درآمدهای پایدار شهر شان‌دیز، نتیجه گرفت که درآمد حاصل از وجوه و اموال شهرداری، عوارض بر پروانه‌های کسب و فروش خدمات و تجاری و عوارض ساختمان و اراضی، مالیات بر املاک و دارایی، سایر عوارض محلی، مالیات انتقالی از دولت به شهرداری و دریافت بهای خدمات ارائه شده شهرداری به شهروندان به عنوان منابع پایدار و عوارض ساخت و ساز، مازاد تراکم و تخلفات و جرایم ساختمانی و شهری، خصوصی سازی خدمات و زیرساخت‌های شهری، مشارکت بخش غیردولتی (مشارکت عمومی و خصوصی استفاده از کمک‌های بلاعوض دولت و تأمین و راه اندازی صندوق‌های سرمایه‌گذاری به عنوان منابع ناپایدار شهرداری، شناخته شده اند. پژوهش رادینا، تنها در بخش درآمد ناپایدار شهری (مشارکت بخش خصوصی)، با نتایج این پژوهش سازگار است.

صادقی و همکاران (۱۳۹۳) در بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت بخش خصوصی، به عنوان رهیافتی در تأمین منابع پایدار مالی پروژه‌های شهرداری، به این نتیجه دست یافت که عواملی مانند بهبود فضای کسب و کار و قوانین کارای تضمین کننده سود کارگذار خصوصی، باعث افزایش مشارکت بخش خصوصی، در اجرای پروژه‌های شهری می‌شوند و متقابلاً، وجود بوروکراسی و نبود ظرفیت‌سازی‌های مناسب، روند کار را به تعویق می‌اندازد. در این پژوهش نیز، سازگاری با نتایج ما وجود دارد که به اهمیت بخش خصوصی اشاره می‌کند.

کریمی اسبویی (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان تحلیل پایداری منابع مالی و درآمدی شهرداری، نشان داد که پایدارترین منابع درآمدی و مالی قابل استفاده به ترتیب درجه پایداری عبارتند از: درآمد حاصل از دریافت بهای خدمات ارائه شده به شهروندان خدمات حمل و نقل، حق پارک، ورودیه به مراکز تفریحی و سرگرمی متعلق به شهرداری، اجاره بهای تأسیسات شهرداری و... تأمین مالی از طریق خصوصی سازی خدمات و زیرساخت‌های شهری (مترو، جمع‌آوری پسماندهای شهری، احداث پارکینگ‌های طبقاتی و مراکز تفریحی و سینما). نتایج این پژوهش، با نتایج پژوهش ما سازگاری دارد.

منابع

فصلنامه علمی برنامه ریزی منطقه ای، ۱۱(۴۱)، ۱۳۵-۱۴۸.

Ace Milenkovski, Sasho Kozuharov, Natasha Ristovska. FINANCING POSSIBILITIES OF THE LOCAL GOVERNMENT, . UTMS Journal of Economics 7 (1): 1-11.

Anwar Shah, LOCAL GOVERNANCE IN DEVELOPING COUNTRIES, 2006

Budget Guide ۲۰۱۰: A report to citizens from the City of London. (January ۲۰۱۰)

Cohen, S., & Malkogianni, I. (2022). Accrual accounting earnings around zero in Greek municipalities: the relevance of political factors. International Journal of Accounting, Auditing and Performance Evaluation, 18(2), 137-162.

EVGENII ALEKSANDROV, ELENA KUZNETSOVA. Citizens' involvement in financial planning in the Russian North: External pressures and internal dynamics of participatory budgeting experiments, BARENTS STUDIES: Governance in the High North: Rhetoric and reality in the Barents region. 2019.

Grazia Napoli, The economic sustainability of residential location and social housing. An application in Palermo city, XLIII Incontro di Studio del Ce.S.E.T.: 257-277.

HABITAT III - 2016, MUNICIPAL FINANCE AND LOCAL FISCAL SYSTEMS.

Harry Kitchen, Canadian Municipalities: Fiscal Trends and Sustainability, canadian tax journal / revue fiscale canadienne (2002) vol. 50, no 1

Kavuş, H. K., Erköse, Y., & Eryar, D. (2023). Driving Green Job Opportunities in Sustainable Waste Management through Co-Production Strategies: Informal Recycling Workers, Municipalities, and the National Agenda—A Case Study of İzmir. Social Sciences, 12(7), 387.

Krishnapillai, S., Sajanthan, L., & Sivakumar, S. (2023). Households' willingness to pay for sustainable sanitation and wastewater management in Jaffna municipal area, Sri Lanka. Journal of

اسدیور، احمدعلی. (۱۳۹۶). واکاوی درآمد پایدار شهرداری ها با رویکرد توسعه پایدار شهری؛ مطالعه موردی در شهر بندرعباس. مدیریت شهری، ۱۶(۴۶)، ۹۷-۱۱۲

پیرزاده بابک. تحلیل منابع درآمدی و تاثیر پروژه های مشارکتی در درآمد پایدار شهرداری مشهد. پایان نامه، دی ماه ۱۳۹۶ دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد. خاکی، غلامرضا « ۸۷ و ۸۹ و ۸۸ ». روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی تهران، نشر بازتاب.

دانش جعفری داود. ارزیابی پایداری منابع مالی و درآمدی شهرداری تهران، فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری / شماره هفتم، تابستان ۱۳۹۳

زاده امیر، محمود و بیدابادیان، هادی « ۱۳۹۴ ». فرقی مدل والگو و روش های مدل سازی و شبیه سازی در مدیریت بحران های زیست محیطی، کنفرانس بین المللی علوم، مهندسی و فناوری های محیط زیست، تهران.

سازمان شهرداری و دهیاری های کشور، آشنایی با درآمد و روش های افزایش آن در شهرداری ها. ۱۳۹۰

عباسی کشکولی محمد علی. راههای تامین درآمد پایدار برای شهرداری های کشور سال دهم / شماره ۹

عظیمی، میترا « ۱۳۹۳ ». تحلیل و ارزیابی الگوی تامین مالی شهرداریها و آثار آن بر پایداری شهری کلانشهر مشهد.

عندلیب علیرضا، ثابت قدم سید محمد علی. نقش درآمدهای پایدار توسعه شهری در برنامه ریزی فضایی - کالبدی، نشریه هویت شهر / سال سوم / شماره ۵ / پاییز و زمستان ۸۸

مسگری، سمیه، نعیمی صدیق، علی، و عبدالشاه، محمد. (۱۳۹۷). بررسی عوامل موثر بر درآمد شهرداری ها و

ارائه راهبردهای مناسب به منظور ایجاد درآمد پایدار.

تحقیقات جغرافیایی، ۳۳(۲) (پیاپی ۱۲۹)، ۷۳-۸۹.

مظفریغلامحسین، پاپلی یزدی محمد حسین. ارائه الگوی پایدارسازی نظام درآمدی و تامین منابع مالی شهرداریها (مطالعه موردی: شهرداری تهران) فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، سال سی و یکم، شماره چهارم، زمستان 0110، شماره پیاپی 071.

موسوی، سیدمصطفی، کریمیان بستانی، مریم، حافظ رضا زاده، معصومه. (۱۴۰۰). تحلیل منابع تامین درآمد پایدار در راستای توسعه شهری (مطالعه موردی: شهر تهران).

- Rosalind Greenstein, Providing Housing within the Sustainable Development Framework: Lessons from Learning Exchanges with Brazil, Mexico, and South Africa
- Roy W. Bahl Johannes F. Linn, URBAN PUBLIC FINANCE IN DEVELOPING COUNTRIES, A WORLD BANK BOOK.
- Serra Coelho, L. (2022). Earnings management in municipal firms: evidence from Portugal. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 34(4), 512-533.
- Sources of Municipal Incomes in Poland – Current State .Prof. PUE, PhD Maria Trojanek, *Department of Investment and Real Estate(2003)*
- THE CHALLENGE OF LOCAL GOVERNMENT FINANCING IN DEVELOPING COUNTRIES United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat), the City of Barcelona and the Province of Barcelona.
- Environmental Studies and Sciences, 13(2), 312-320.
- Maria Trojanek, Sources of Municipal Incomes in Poland – Current State, *Journal of International Studies*, Vol. 3, No 1, 201.
- Planning For Social Change Towards Sustainability? Investigating Local Government Strategic Sustainability Planning in Canada(2015)
- Pourhamrah, K., & Ahmadzadeh, H. (2022). Evaluating the Relationship between Tourism Development, Economic Sustainability and Municipal and Citizenship Incomes (Case Study: Tabriz Metropolis).
- Prepared for the District of Columbia Department of Energy and Environment (DC DOEE), An Analysis of Municipalization and Related Utility Practices, September 30, 2017.
- Progressive Policies for Raising Municipal Revenue,LocalProgress.org,APRIL2015.